

EESTI ADVOKATUUR

TÖÖÕIGUSE KOMISJON

Tööõiguse komisjoni korralise istungi protokoll

25.08.2021. a nr 22

Istungit juhatas komisjoni esimees Anne Värvimann ja protokollis Aldo Vassar.

Istungist võtsid osa komisjoni liikmed Anne Värvimann, Pirkko-Liis Harkmaa, Rando Maisvee, Anu Kirss, Katrin Sarap ja Aldo Vassar.
Etteteatamisega puudusid Hanna Pahk ja Karina Paatsi.

Istung algas kell 16.00.

Istung lõppes kell 17.30.

Päevakord:

Justiitsministeeriumi poolt 10.08.2021.a edastatud rikkumisest teavitaja kaitse seaduse eelnõu analüüs.

Arutatud küsimused ja vastuvõetud otsused ning märkused:

1. Eelnõu § 2

a) Komisjon teeb ettepaneku sõnastada eelnõu § 2 lõike 2 punkt 1 järgmiselt:

1) töösuhteid reguleerivate õigusnormide rikkumisele juhul, kui tegemist ei ole kahepoolse vaidlusega;

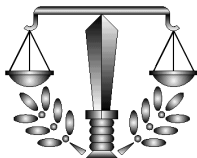
b) Komisjon teeb ettepaneku täiendada § 2 lõikes 2 sätestatud loetelu järgmiste punktidega:

5) kohtuniku kutsetegevuses, arvestades kohtute seaduse §-des 71 ja 72 sätestatud kohtuniku vaikimiskohustuse ja nõupidamissaladuse erisusi;

6) tervishoiuteenuse osutaja ja tervishoiuteenuse osutamisel osalevate isikute kutsetegevuses, arvestades võlaõigusseaduse §-s 768 sätestatud tervishoiuteenuse osutajate saladuse hoidmise kohustuse erisusi.

2. Eelnõu § 8 ja § 9

Eelnõu §-de 8 ja 9 lõige 1 reguleerib rikkumisteadete vastuvõtmiseks loodud kanalit ning mõlema paragrahvi lõikes 1 on välja toodud kinnine loetelu –

EESTI ADVOKATUUR

TÖÖÕIGUSE KOMISJON

elektronpostiaadressil, telefoninumbril, tavapostkasti kaudu või vahetul kohtumisel.

Komisjon on seisukohal, et kõnealune loetelu ehk rikkumisteadete vastuvõtmiseks loodud kanal ja selle võimalikud variandid ei peaks olema piiratud ehk tegemist ei tohiks olla kinnise loeteluga. Näiteks peaks vastavasse loetelusse olema lisatud ka *veebiplatvorm* ning loetelu tuleks jätta lahtiseks, mis arvestaks ka tehnoloogia arenguga.

Lisaks märgib komisjon, et isikul, keda on mõeldud paragrahvides 8 ja 9 ehk kes vastutab rikkumise teavitamise kanali haldamise eest, puudub eelnõus kaitse rikkuja eest olukorras, kui rikkuja peaks viidatud isiku suhtes kohaldama survemeetmeid. Kaitse rikkuja poolt survemeetmete rakendamise eest laieneb vaid rikkumisest teavitajale. Seevastu töölepingu seaduses on nt töötajate esindajale ette nähtud teatud tagatised nagu nt tööle jäämise eelisõigus koondamisel, õigusvastase ülesütlemise eeldus (ümberpööratud tõendamiskoormis), õigus jääda tööle ülesütlemise tühisuse tuvastamise korral, suurem hüvitis töölepingu õigusvastase ülesütlemise korral.

Eeltoodule tuginedes teeb tööõiguse komisjon ettepaneku sätestada rikkumise teavitamise kanalit haldavale isikule, kui tegemist on ettevõtte töötajaga, sarnane kaitse töötajate esindajatega.

3. Eelnõu § 10

§ 10 lõige 2

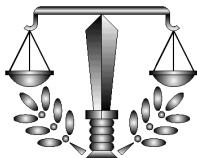
Advokatuuri tööõiguse komisjoni teeb ettepaneku täiendada eelnõu § 10 lõiget 2 sarnaselt sama paragrahvi lõikega 1, mis puudutab kinnituse saatmise keelamist ja konfidentsiaalsuse ohtu seadmist, järgmises sõnastuses:

(2) Kui rikkumisteate vastu võtnud asutusel puudub pädevus teate menetlemiseks, edastab ta teate pädevale asutusele viivitamata, kuid hiljemalt viiendal tööpäeval pärast selle vastuvõtmist, teatades sellest samal ajal ka rikkumisest teavitajale, välja arvatud juhul, kui teavitaja on kinnituse saatmise otsesõnu keelanud või on põhjust arvata, et see seaks ohtu teavitaja konfidentsiaalsuse.

4. Eelnõu § 16

a) § 16 lõige 1

Eelnõu § 16 lõike 1 punktide 9 ja 10 osas teeb komisjon ettepaneku, et sõnastuse „ajutise tööleping“ asemel on õigusselguse eesmärgil korrektsem kasutada TLS-is kasutatavat juriidilist terminit „tähtajaline tööleping“.

EESTI ADVOKATUUR

TÖÖÕIGUSE KOMISJON

Eelnõu § 16 lõike 1 punkti 10 osas märgib komisjon, et kuivõrd TLS ei võimalda „ajutise töölepingu“ ehk tähtajalise töölepingu sõlmimist ilma konkreetse aluseta ja tähtajalise töölepingu pikendamist rohkem kui üks kord viie aasta jooksul, ei ole võimalik tähtajalise töölepingu pikendamata jätmist käsitleda survemeetmena § 16 tähenduses, kuivõrd selle pikendamata jätmine võib tuleneda seadusest.

b) § 16 lõige 2

Eelnõu § 16 lõike 2 järgi on tõendamiskoormise ümberpöördumise eelduseks teavitaja poolt talle tekkinud kahju tõendamine. Komisjoni hinnangul on selline nõue selges vastuolus direktiiviga.

Direktiivi artikkel 21 lõike 5 ning preambula punkti 93 kohaselt piisab tõendamiskoormise ümberpöördumiseks sellest, kui teavitaja tõendab vaid (i) teavitamist ning (ii) tema suhtes survemeetme rakendamist.

Direktiiv ei sea tõendamise ümberpöördumise eelduseks kahju tekkimist ega selle tõendamist. Lisaks, direktiivis kasutatav sõnastus *suffered a detriment* ei ole samastatav võlaõigusseaduses sätestatud „kahju“ mõistega.

Eelnevale tuginedes teeb komisjon ettepaneku jätta eelnõu § 16 lg 2 sõnastusest välja direktiiviga vastuolus olev sõnastus „ning ta tõendab, et kandis selle tõttu kahju“.

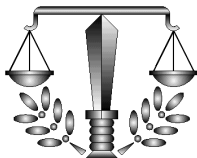
Rikkumisest teavitaja kaitse seaduse eelnõu seletuskirjas on välja toodud, et esialgse õiguskaitse korras peab saama lõpetada ähvardused, kättemaksukatsed või jätkuvad survemeetmed (nt ahistamine) ning töölt vabastamise, kuna viimast võib olla pika menetluse möödudes raskem ennistada ja see võib olla isikule majanduslikult väga raske, mis muudab selle potentsiaalsele rikkumisest teavitajale eriti heidutavaks. Esialgse õiguskaitse võimalus on ette nähtud ka teavitaja kaitse direktiivis.

Advokatuuri tööõiguse komisjon toob välja, et kehtiva töölepingu seaduse ja tsiviilkohtumenetluse seadustiku kohaselt on aga selline esialgne õiguskaitse taotlus õiguslikult perspektiivitu, kuivõrd töötajat ei ole võimalik kohtu vahendusel, sh ka esialgse õiguskaitse korras tööle ennistada olukorras, kus tööandja on töötaja töölepingu üles öelnud.

Töötajate õigusi saaks survemeetmete eest esialgse õiguskaitse korras kaitsta nt olukorras, kui nendele isikutele saaks kohaldada TLS § 107 lõiget 3, mis aga eeldaks TLS-i muutmist.

5. Eelnõust tuleneva kaitse ajaline kehtivus

Teavitaja kaitse seaduse eelnõust ja selle seletuskirjast jääb ebaselgeks, mis on

EESTI ADVOKATUUR

TÖÖÕIGUSE KOMISJON

vastavast seadusest tulenevate kaitsemeetmete ajaline kehtivus.

Vastav küsimus ajalisest kehtivusest on eriti asjakohane just §-i 16 kontekstis. Nimelt § 16 lõikes 2 on sätestatud kaitsemeetmena vaidluse korral tõendamiskoormise jagamine. Lõige 2 sätestab, et rikkumisest teavitaja peab tõendama, et ta teavitas rikkumisest ja kandis survemeetmete rakendamise tõttu kahju. Seejärel pöördub tõendamiskoormis ümber ja survemeetmeid rakendanud isik peab tõendama, et meetmete rakendamine oli põhjendatud. Kui ta seda tõendada ei suuda, eeldatakse, et survemeetmeid rakendati rikkumisest teavitamise tõttu.

Kokkuvõtvalt jääb ebaselgeks, mis on selliste kaitsemeetmete, mh jagatud tõendamiskoormise ajaline kehtivus – ehk kui kaua peab tööandja sellises olukorras arvestama töölepingu lõpetamisel jagatud tõendamiskoormisega. Teisisõnu, kui töötaja rikkumisest teavitab, kas siis sellise teavitamise alusel saab ta teavitaja kaitse tähtajatuna konkreetses töösuhtes. Komisjon leiab, et jagatud tõendamiskoormise kohaldamine näiteks 10 aastat või ka 15 aastat teavitamisest hiljem oleks juba selgelt ebamõistlik.

(allkirjastatud digitaalselt)

Anne Värvimann
istungi juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)

Aldo Vassar
istungi protokollija